

Nr 189.

Av herrar **Olausson** och **Carlson** i Herrljunga, om skrivelse till *Kungl. Maj:t* angående lättnader för kommunerna i dem genom den allmänna pensionsförsäkringen förorsakade utgifter.

Då 1913 års riksdag antog lagen om allmän pensionsförsäkring, resultatet av mångåriga utredningar och förberedande arbeten, var tillfredsställelsen ganska allmän inom hela landet med detta beslut. Det hade på ett utmärkt sätt lyckats lösa den svåra uppgiften, att åt ålderstigna eller eljest invalida samhällsmedlemmar bereda en värdigare form av understöd, än då sådant lämnas av fattigvård eller enskilda. Och de skatte-tyngda kommunerna bibringades den förhoppningen, att de genom folkpensioneringen skulle få sin fattigvård så småningom avsevärt minskad.

Sedan nu lagen varit verksam i tvenne år har det dock visat sig, att förhoppningarna om minskade utgifter för kommunerna genom pensionsförsäkringens införande blivit fullständigt grusade. Många kommuner stå däremot inför ökade utgifter, som folkpensioneringen åsamkat dem. Man hyser väl fortfarande den förhoppningen, att då folkpensioneringen en gång i framtiden blir i sin helhet genomförd, förhållandena då skola ändras till fattigvårdstungans fördel, men den tiden ligger, som bekant, ännu långt avlägsen.

Ser man efter orsakerna till de ökade utgifter kommunerna få vidkännas för folkpensioneringen, finner man dem dels uti den del av understöden och pensionsbidragen, som tillkomma kommunerna att gälda, dels i oguldna grundavgifter och sist, men icke minst, uti ersättning till pensionsnämndsordföranden och administrationskostnader i övrigt. Hade skatteobjekten för alla rikets kommuner varit lika i förhållande till kommunernas folkmängd, hade nog kommunerna med tålmod fått bära dessa nya utgifter, men då så ej är förhållandet, har följden blivit den,

att de fattiga kommunerna, som förut varit oskäligt tyngda av skatter, härigenom blivit ännu mera beskattade i förhållande till kommuner med större skatteobjekt. Med andra ord, förhoppningarna att folkpensioneringen i sin mån skulle bidra till utjämning av kommunernas skattebördor ha ej blivit uppfyllda, utan har lagen i praktiken hittills verkat i motsatt riktning.

Dessa missförhållanden äro av den beskaffenhet, att en närmare utredning bör igångsättas i vad mån och på vad sätt kommunerna kunna i berörda avseende beredas lättnader i den mån möjligheter därtill föreligga.

Vad ersättningen till pensionsnämndernas ordförande vidkommer, som i flera kommuner givit anledning till stridigheter mellan kommun och ordföranden, synes oss att denna fråga kunde ordnas på så sätt, att ordföranden avlönas av staten. Ordföranden skulle därigenom få en mera självständig och oberoende ställning gent emot kommunen. Det kan ej håller vara fullt rättvist, att då ordföranden, som nu är fallet, utses av Konungens befallningshavande, den skall avlönas av kommunen. Även torde kunna ifrågasättas, om det ej vore lämpligast, att kungl. pensionsstyrelsen tillhandahöll nämnderna nödiga blanketter utan ersättning för de senare. Det förhållandet, att pensionsstyrelsen titt och ofta företagit förändringar av erforderliga blanketter, har också bidragit till ökade kostnader för kommunerna.

Kommunerna få också, som vi förut erinrat om, vidkännas avsevärda utgifter för inbetalandet av oguldna grundavgifter. I detta avseende kan ifrågasättas, om ej arbetsgivare borde åläggas skyldighet att erlägga grundavgifterna för sina arbetare och tjänare med rätt för dem att därför göra avdrag å dessas löneförmåner.

Beträffande sjöfolket, som i stor utsträckning uraktlåter att betala grundavgifter, torde kunna ifrågasättas, huruvida ej rederierna borde kunna åläggas att inbetala grundavgifterna för inmönstrade sjömän å vederbörande sjömanshus, eller på annat lämpligt sätt.

Vad angår bestämmelsen i 10 § av pensionslagen, att kommun skall bestrida åttendedelen av pensionstillägget för inom kommunen mantalskriven pensionstagare, så torde möjlighet för kommunen att i någon mån erhålla gottgörelse för sina ifrågavarande utgifter kunna beredas genom rätt för kommunen att av vederbörande pensionstagare efter hans död ur hans efterlämnade tillgångar utfå sina i nämnda avseende havda utgifter, åtminstone i de fall, då inga ömmande omständigheter förelågo. Det framkastade påståendet, att anskaffandet av uppgifter på vad kommunerna i berörda fall utgivit, skulle vara förenat med stora svårigheter och kost-

nader, torde sakna allt stöd i verkliga förhållandet, enär det torde vara ganska lätt, att ur pensionsnämndernas handlingar hämta uppgifter därom, utan nämnvärt besvär eller kostnader.

Alla dessa möjligheter och förhållanden tarva emellertid en allsidig och omfattande utredning, och bör denna utan nämnvärda kostnader kunna utföras av pensionsstyrelsen.

Med anledning av vad vi sålunda anfört, få vi vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t föranstalta om utredning, på vad sätt och i vad mån kommunerna kunna beredas lättnader i de utgifter, som åsamkats dem genom införandet av lagen om allmän pensionering.

Stockholm den 27 januari 1916.

Carl L. Olausson.

Herman Carlson.
